

Иван Вазов
Утро в Банки

I

Душно в стаята.

Кратката лятна нощ я минах почти безсънно: това се случва на мнозина при промяната на леглото. През завесата на хотелския ми прозорец прониква слаба виделина. Дръпвам завесата и поглеждам на къра. Заздрачава се. Големите дъбове рисуват неясно в избелелия свод своите тъмни грамадни фигури; старата черковка под клоните им дреме с неопределен облик в полумрака, който владее още между тях. Заздрачава се.

Отварям прозореца. Отвън лъхва една влажна струя пресен, чист въздух. Заедно с нея нахълтва в стаята ми шума на концерта, който образуват стотини птици в клоните. Не ме съдържа вече ни минута. Обличам се и излизам навън, под дъбите.

Какъв концерт! Цялото птиче царство се разбудило в шумата, здрависва възкръсающата зора с радостни ликувания. Запяло, зацвъртяло, зачуруликало, залудяло; едно безконечно съчетание от сребристи звукове, от звънливи ноти пълни въздуха с празничен ек. Из всеки лист сякаш излиза един звук, една песен; сякаш всеки дъб се преобърнал на огромен музикален инструмент, пее, звучи, шуми неистово, като една душа в пароксизма на радостта.

Боже, колко е добро под тая музика!

II

Възкачвам се по рътлината през високата росна трева, между младите акации, поймайки в гърдите си дъх от косено сено, и се спирам на върха, отдето се гледа нашироко и надалеко.

Там по-видело, но природата още е в сън, полумракът още се задържа в падините, в горите на Люлин планина, в сънливата още банкинска долина, дето се вие рекичката под върбалаци. Скалистото чело на Витоша се откроява сурово, горделиво, мълчаливо в пустините небесни.

А под мен птичия концерт, останал далеко, по-префинен се чува; чува се и неспирний шум на скока по-долу, който кара воденицата, чуват се селските петли, закукуригали яката. Отдалеко, от едно спяще в нива стадо, са лавнали кучета: моят силует на върха е привлякъл вниманието им и ги е разсърдил.

И селото, накацало по двата бряга на дола, спи непробудно, със спуснати завеси на прозорците на гостилници и къщи, в които обитават временни банкински гости. Две ранобудни селянки изкарват говеда по стръмнинето на отсрещния рът, по окосената ливада, отдето ми иде мирис.

Утренната тишина действа гальовно и успокоително на душата; аз я чувствавам как прониква благодатно в мене, заедно със свежестта и животворний лъх на утрения въздух.

Изпитвам чувството, като да съм нов човек, освободен от бремето на тревоги и грижи, изпитвам, като едно дете, радостта на живота, на живота, неначет от скръбта. И тиха радост ме пълни, че гледам тия тихи долини, тия тихи гори, тия тихи пространства, това тихо небе. И става ми леко, леко! И мисъл ми иде, че не може да съществува страдание в пазвата на тая хубава природа, че не трябва да съществува то, когато всичко туй диша отрада и тишина, и спокойствие, и кани към щастие... и благодарствена молитва. А той сега се чува, благодарствения химн, сред утрения мир той се възнася из песента на дъбите, из миризът на тревите, из дихането на въздуха, из дъното на душата ми, празнуващи насталий триумф на светлика въз мрака...

Колко е хубаво тука!

III

А на североизток, дето съм вперил очи, над Стара планина, небето е по-силно побеляло. Това е тъкмо над върховете на Ржан и Мургаш.

Виделината се усилва там, щърбелите на ридовете се очертават рязко. На всеки миг тая топла виделина добива повече яркост и сила и зафаща по-голяма област над кръгозора: ще речеш световен пожар някакъв, невидим и колосален, е загорял зад планината и от блясъкът му обфаща половината небосвод. Ето там на средата, дето е най-ясно, виделината мина в нежно-златен цвят, какъвто ще имат бляновете на ангелите; после един прозрачен, неуловим румен отлив се размеси в тоя златист тон, после минува в ясно-златно-розов цвят, после в огнено-златно-розов. Ето и облачето, що виси там, пламна от долния си край, сякаш че го обточиха с най-чистия и светлия рубин, който запламтява и запаля с пурпурна лъскавина и другите краища на облачето; то заприлича на едно яко пламъче, изригнато от вулкана и увиснало неугасимо и светливо във въздуха. А небето там – розово пожарно, светло, светло, възхитително светло.

В тоя кристален, сияен фон най-малките грапели на планинския гръб се рисуват с нагла рязкост. Чини ми се, че съзирам и шумата на дърветата, чини ми се даже, че птичка да префръкнеш там, ще се види оттука.

Колко е хубаво!

IV

А скалите по челото на Витоша вече румени, румени от зората!

Приближава тържествения миг, цялата природа сякаш в безмълвна напреженост и тишина очаква царя на светлината – слънцето.

Ето, на гърба на планината се подава и пламва една светла, лучезарна обла тъсмица.

Слънцето!

Един пожар заслепителен от златни зари пръска светлина по вси страни. Това нещо се повдига нагоре и златния пожар се засилва и светкавични златни шипове заливат с радостна усмивка озарената природа, небе, въздух, облаци, планини, животни... Птичия концерт е в полуда... Слънчевото търкало се плува нагоре, светлее, блещи, лъска, пламти, злати и цяло излазя над планината, триумфално, трептяще в светлозелен отлив с шаровете на дъгата по краищата, стреляйки един океан от светлина, без да заслепява погледа и без да прави сянка още. Прилича на околчест прозорец в небето, отдето се излива въз вселената част от славата и сиянието на заднебесните чертози на създателя...

Боже, каква гледка!

София, 1901 г.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Надежда Владимирова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4184>]